

## **A Ko ha Kau Maama 'i he māmaní:**

### **❖ Ko e huelo 'o e 'Otua (Filipai 2:12-13)**

- Hili hono fakamatala'i mahino 'a e fakamaa'i mo e hakeaki'i 'o Sisuu, 'oku tanaki atu 'e Paula 'a e fo'i lea "ko ia." 'Oku 'uhinga 'eni koe'uhi na'e fakavaivai'i 'e Sisu ia pea hakeaki'i koe'uhi ke "fakaha 'e he 'elelo kotoa pe ko Sisu Kalaisi 'a e 'Eiki, ke fakalangilangi'i ai 'a e 'Otua ko e Tamai" (Fili. 2:11), 'oku ui 'a e kakai tui 'i Filipai (mo kitautolu kotoa) ke nau tali 'o fakatatau ki ai.
- Ko hotau 'uluaki fatongia ke ngaue'i hotau fakamo'ui "'i he manavahe mo e tetetete" (Fili. 2:12). Kapau ko e 'Otua 'oku ne fakamo'ui kitautolu (Taitusi 2:11), ko e ha 'oku mahu'inga ai 'eni kiate kitautolu?
- 'Oku faka'aonga'i 'a e ngaahi kupu'i lea manavahe mo e tetetete ko e ngaahi lea 'oku fekau'aki vaofi mo e tauhi ki he 'Otua (Saame 2:11). Ko ia ai, 'oku fakamamafa'i 'e Paula ko e 'Otua 'oku ne ue'i kitautolu ke tau fai lelei pea 'oku ne 'omi 'a e malohi ke fakahoko ia (Filipai 2:13)

### **❖ Ko ha maama 'i māmani (Filipai 2:14-16)**

- 'Oku fakamatala'i 'e Paula 'a e founa 'e tolu 'e lava ke makehe ai 'a e kakai tui 'i he mamani:  
(1) Tauhi 'a e uouangataha (Fili. 2:14): 'I he taimi 'oku tau ngaue fakataha ai, 'oku totonu ke 'oua na'a tau ngutu lau, fakaanga, fe'au'auhi, pe fakakikihi 'iate kitautolu.  
(2) Mo'ui ta'ehalaia (Fili. 2:15): 'Oku kehe 'aupito 'a e talangofua fakamatoato ki he 'Otua mei he kovi mo e faihala 'oku ne 'akilotoa kitautolu.  
(3) Tauhi faivelenga ki he Folofola 'a e 'Otua (Fili. 2:16): 'Oku totonu ke fenapasi 'etau ngaahi ngaue mo e fakakaukau mo e me'a 'oku ako'i 'e he Tohi Tapu.
- 'Oku ulo ngingila taha 'a e mama 'i he feitu'u 'oku loloto taha ai 'a e fakapo'uli. 'I ha mamani 'oku fa'a fakafisinga'i ai 'a e 'Otua, kuo pau ke ulo atu 'a kitautolu kau Kalisitiane 'aki 'a e maama 'a Kalaisi..

### **❖ Ko ha feilaulau mo'ui (Filipai 2:17-18)**

- Neongo na'e 'amanaki 'a Paula ke tukuange ia, ka na'e 'i ai ha faingamalie 'e fakahalaia'i ai ia. 'Oku ne fakamatala'i 'a e me'a ko 'eni 'oku malava ke "lilingi atu 'o hange ko e feilaulau inu" (Fili. 2:17).
- Ko e feilaulau inu [feilaulau] na'e kau ki ai 'a e lilingi ha huhu'a 'i he feilaulau na'e fai ('Ekesotoso 29:39-40). 'I he tu'unga ko 'eni, na'e 'uhinga 'a e feilaulau ki he kakai Filipai.
- 'E mate 'a e kau Filipai? 'Ikai 'aupito. Ko 'enau feilaulau ko e "ngaue ia 'o ho'omou tui." Ko ha feilaulau mo'ui ia, ko ha feilaulau kuo pau ke tau 'oatu kotoa ki he 'Otua (Loma 12:1).
- Na'e 'ikai manavahe 'a Paula ki he mate koe'uhi he 'e fakamalohia lahi ange 'e he'ene fakamo'oni 'a e kau tui kuo nau 'osi hoko ko e kau fakamo'oni faivelenga 'o e Ongoongolelei, 'o talaki loto-to'a ia mo mo'ui taau ko e fanau taau 'a e 'Otua.

## **B Ngaahi sipinga 'o e mama;**

### **❖ Timote (Filipai 2:19-24)**

- Na'e ngaue malohi 'a Timote mo Paula pea na'a ne kaunga fa'u ha tohi 'e ono (2 Kolinitoo, Filipai, Kolose, 1 Tesalonaika, 2 Tesalonaika, Filimone). Na'e fili ia 'e Paula ke hoko ko ha 'evangelio (Ngaue 16:1-3). Ko e ha e me'a na'e mamata ki ai 'a Paula 'i he talavou ko 'eni na'e matu'aki makehe?
- 'Uluaki, na'e "lea lelei 'a e tokotaha kotoa pe 'o kau kiate ia." Na'e fakapapau'i 'ene fe'unga ke ngaue fakafaifekau 'i he ngaahi lea fakakikite (1 Timote 1:18). 'I he'ene kei talavou, na'e lau ia 'e Paula ko ha foha (1 Timote 1:2; 4:12). Na'e faka'apa'apa'i mo 'ofa 'a Timote kia Paula 'o hange ko e faka'apa'apa mo e 'ofa 'a ha foha ki he'ene tamai (Fili. 2:22)
- Na'e lau ia 'e Paula ko ha tokotaha ngaue lelei tatau pe (1 Kolinito 16:10). Na'a ne 'oange kiate ia 'a e fatongia ki ha ngaahi siasi lahi, kau ai 'a Kolinito (1 Kolinito 4:17), Filipai (Fili. 2:19), mo Tesalonaika (1 Tesalonaika (1 Tesalonaika 3:2). Na'a ne kataki'i foki 'a e nofo popula 'o hange ko Paula (Hepelu 13:23)

### **❖ 'Epafalotaito (Filipai 2:25-30)**

- 'I he taimi na'e 'ilo ai 'e he kau Filipai na'e tuku popula 'a Paula 'i Loma, na'a nau fakakaukau ke 'ave kiate ia ha tokoni ke feau 'ene ngaahi fie ma'u (nofo'anga, me'akai, vala, etc.). Na'e fatongia 'aki 'a 'Epafalototo ke ne 'ave 'a e tokoni ko 'eni ki he 'aposetolo (Fili. 4:18; 2:25).
- Na'e 'ikai ngata pe 'i hono 'ave 'e 'Epafalotaito 'a e tokoni; na'a ne nofo mo Paula, tokanga'i 'ene ngaahi fie ma'u, pea ngaue fakataha mo ia 'i hono fakamafola 'o e ongoongolelei.
- 'I he'ene vekeveke ki he ongoongolelei, na'a ne tuku ai 'ene mo'ui 'i ha tu'unga fakatu'utamaki pea ne puke lahi (Fili. 2:27, 30). 'I he fanongo 'a e kau Filipai fekau'aki mo e me'a ni, na'a nau hoha'a lahi kiate ia. Ko e tefito'i 'uhinga 'eni na'e fakakaukau ai 'a Paula ke fakafoki ia kiate kinautolu mo e tohi (Fili. 2:26, 28)
- 'Oku kole 'e Paula ke "faka'apa'apa'i 'e he kakai 'a e kakai hange ko ia" (Fili. 2:29). Ko 'Epafalotaito 'oku 'ikai ha veiveiua ko ha Kalisitiane faitōnunga.